

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălămate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47

Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru care publicare.

Sibiu, 12 Martiu, 1884.

În domeniul politicii militante toate mijloacele sunt bune, dacă ele ne duc la scopul dorit. Această credință de tot modernă se adevărește pas de pas în țiaristica românească încât ea se ocupă cu afacerile noastre naționale. În locul adevăratei critice întempinăm pretutindena numai calumniari, și ca calumniările se aibă mai mare efect, ele se bazează pe espunerea eronată a lucrurilor.

Pre fie-care om cu inima la loc îl ia groaza când vede atâta reință în jurnalistica noastră, și nu trebuie să fie omul proroc spre a putea prevesti unde vom ajunge pornind cu toții în direcțiunea țiaristicii noastre.

Dacă mai este ertat a presupune onestitate și simț de dreptate la țiaristica noastră, noi ne mai întrefinem încă pe terenul capacității reciproce; când înse vom ajunge la convingerea, că în fața calumniarilor cel mai bun răspuns este tăcerea, ne vom supune acestei convingeri a noastre.

Am admis din capul locului că ambele direcțiuni politice dintre românii ardeleni pot fi greșite, căci oamenii sunt cei ce stau în fruntea lor, și după cunoștințele noastre ultramontani nostri politici încă nau pășit pe față cu dogma infalibilității și în cele politice. Enunțăm dar după cele de mai sus ca posibilitate: pot greși activistii pot gresi și pasivistii.

Admițând în ambele tabere rătăcirea, am accentuat necesitatea de a ne capacita reciproc, cu motive, fie-care după cum ne taie capul, însă să ne capacitem în mod onest, ca frați, și ca oameni culți și numai atunci să pășim la lucru. Aceasta o am făcut mai de multe-ori, conduși de credința, că trecutul politicii noastre dela dualism încoace ne dă destulă materie, care ar merita să fie tractată cu sânge rece și în mod onest. Mai trăim și în credința că oamenii, cari cu peana în mână își câștigă pâinea de toate zilele, în restimp de preste treizeci de ani, stând și astăzi în fruntea presei noastre, vor combate cu demnitate, ca să aibă pretensiunea de a fi pretuiți cu demnitate și aprețiați cu demnitate, dând exemplu celor mai tineri cum au să tracteze chestiunile naționale.

Ne-am înșelat însă amar, căci în întreagă presa română rari mai sînt oamenii cei cu sânge rece, și cari reflectând la demnitatea lor și a presei române să scrie obiectiv, și cu chipul acesta să pună pe cetitor în pozițiunea de a putea judeca nepreocupat.

De o septemână avem deja înaintea noastră programa conferinței din Budapesta. Țiarele române din Austro-Ungaria n'au scris nimica în meritul acestei programe, ei s'au mărginit numai la partea practică a lucrului: au injurat și calumniat în toate direcțiunile. Și ele sciu că calumniile prind la mulți oameni, și produc efect la mulțime, în locul căreia judecă tot cei cu calumniările. Călărind pe frase mari și busumflate, cred a-și fi făcut datorința față cu interesele vitale ale națiunii și încheie astăzi cu calumniari și injurii ca mâne să poată începe din nou.

Așa țiaristica noastră din Ungaria și Transilvania. Frații de dincolo secondează și ei după cum i taie capul. La locul acesta vom aminti de astădată numai țiarul „Adevărul” despre care noi am riscat și riscăm încă a scrie, că el este țiarul serios cu care poate sta omul la vorbă. În acest țiarul s'a mai scris încă despre partida politică română dela întemeierea țiarului „Viitorul” și s'au aruncat felii de felii de invinuirii asupra unor persoane din inteligența noastră. Noi am tăcut căci era vorba de personalități, și nu ne credeam îndreptățiți a ne amesteca în afaceri pur personale. Vine însă „Adevărul” și în Nr. 503 din 10 Martie a. c. la locul prim se ocupă cu programa conferinței din Budapesta, și se ocupă cu ea într'un mod de tot copilăresc. Singură această impregiurare ne face se stăm de vorbă cu frații dela „Adevărul”. Purcedând dela solidaritatea națională trece în revistă pre cei 50 de alegători

români dela conferința din Budapesta, despre cari țice că „unii sînt deputați eșiți din fabrica guvernamentală, ear ceialalți(?) funcționari.

„Acești oameni, cari prin pozițiunea lor sînt lipsiți de independența trebuincioasă, au avut curagiul să desfășure, în paguba poporului român, un drapel deosebit de acela al conferinței naționale din Sibiu, și astfel să presinte lumei din afară tristul spectacol al desbinării ce ar exista în sinul națiunii române. Fără să ia privire la interesele vitale ale poporului român, fără să țină compt de prigonirile necurmte, la cari sînt espuși Românii din partea sferelor dominante din Ungaria, și în contradicție cu dorința exprimată de totalitatea poporului român, pretinsii conducători români întruniți la Budapesta au stabilit un program de acțiune, care este o curată parodie a drepturilor și intereselor românesci.

Politicii români din Buda-Pesta recunosc ideea de stat maghiar, prin care Maghiarii nu înțeleg alt-ceva decât că ei sînt îndreptățiți de a maghiariza pe toate popoarele nemaghiare din patria lor, și, în semn de recunoștință pentru multele beneficii, de cari românii s'au împărțit sub guvernul actual, hotărăsc să lupte alături cu partizanii dlui Tisza. *Mein Liebchen, was willst du noch mehr*, scumpul meu ce mai vrei... și vor fi țis alegătorii români din Buda-Pesta, când se vor fi gândit la Tisza, și satisfăcuți că toți sînt de acord în a recunoaște meritele lui Tisza s'au despărțit cu speranța, că ajungând acasă, vor găsi po-cloanele marelui cărmuitor al Ungariei. Realitatea însă iute a venit să-i deștepte din iluziunile ce-și făceau. D-nul Tisza primesce bucuros, dar de dat nu prea are obiceiul, de cât atunci când este silit, astfel ne spun organele lui, care față cu neînsemnata grație ce alegătorii români au cutezat să ceară dela densus, țic că nu li se poate acorda, fiindcă ei sînt români și ideea de stat maghiar pretinde să fie numai maghiari.

Trist în adevăr este rolul ce politiciii „români moderați” au luat asuprași. A se pleca înaintea asuprașitorilor și a nu avea nimic în schimb; a dezerta de sub drapelul pe care sînt înscrise drepturile și dorințele poporului român și a prezenta astfel, înaintea celor cari nu cunosc adevărata stare a lucrurilor, națiunea română desbinată în doue tabere, este un fapt pe care numai trebuie să-l calificăm, căci ori-ce român care mai ține ceva la demnitatea lui națională, va înțelege ce merită autorii acelu fact; disprețul și înfierarea.

Am reprodus tot cea fost scris la adresa programei, ca să se vadă aprețierea fraților din Bucuresci. Ei au scris fără a consulta programa și noue ne vine a crede, că cel ce a scris articolul provocat nici n'a cetit programa conferinței din Pesta. Și aceasta din motivul, că punctele cardinale din programa din Budapesta sînt tot cele ale conferinței din 1881 dela Sibiu. Deosebirea este că programa din Budapesta recunoaște starea actuală de lucruri în stat sau vorbind cu cuvintele ei: „stă pe baza dreptului public actual și pe terenul legal al constituțiunei patriei, va participa la alegerile dietali în toate ținuturile locuite de români”.

Acceptarea bazei de drept public actual și folosirea mijloacelor legale întru apărarea naționalității noastre, aceasta să fie oare în paguba poporului român? Ce să facem, ce vreau frații dela „Adevărul”? Se nu acceptăm baza actuală de drept în stat? Bine! Ne stau deschise două căi. Sau perseverăm în politica pasivității de până acuma și luăm asupra noastră răspunderea pentru totala distrugere națională, asteptând ca Russia sau Germania să vină să distrugă statul unguresc, sau dacă nu, luăm coasa și sapa și făcând revoluțiune distrugem noi statul.

Aceasta este urmarea logică a lucrului. Pasivistii noștri sau decis pentru una, frații din Bucuresci se vor decide poate pentru ceialaltă, noi înse în credința că numai în conțelegere cu maghiari putem trăi în acest stat, suntem pentru programa din Budapesta.

Atâta în ce privesc baza de drept în stat. Pasivistii își vor urma politica lor despre care cred că ea este singură mîntuitoare, întocmai ca și credința lor, frații dela „Adevărul” vor seconda după cum

va conveni politicii lor de partidă, noi vom urma convingerei noastre.

Cumcă programa din Budapesta este parodia drepturilor și intereselor românesci, „Adevărul” o țice și tot el nu o crede. Dacă executarea legii de naționalitate în toate ramurile ei, dacă estinderea dreptului electoral din Ungaria și asupra Transilvaniei, dacă egala îndreptățire a tuturor confesiunilor recunoscute, dacă dezvoltarea constituțiunei în direcțiune liberală, sînt contrarie drepturilor și intereselor românesci, atunci sîntem și noi de credința fraților din Bucuresci, numai cât atunci noi nu mai înțelegem drepturile și interesele românesci între impregiurările actuale. Și frații din Bucuresci încă sînt de un gând cu noi, căci altcum vor veni la idealismul domnului Babeș, ca în întreagă Europa românii să domnească, ceea ce ca dorință poate avea trecere, și dacă ne punem pe terenul acesta, apoi noi sîntem în stare a pretinde domnire românească și asupra Americii, lăsând din grație și din respecte de rassă Asia pe seama fraților maghiari.

„Politicii români din Budapesta recunosc ideea de stat maghiar” țice țiarul „Adevărul” și în realitate numai el o țice, căci conferința din Pesta în programa s'a nici cu o literă n'a vorbit despre recunoșterea ideii de stat unguresc. Asemenea insinuațiuni ne dau dovadă despre ușurința cu care se obicinuesc frații dela „Adevărul” a tracta lucrurile cele mai serioase. Ei ne vor rămănea în veci detori cu documentarea aserțiunei lor.

De tot cu reson vorbesce fratele dela „Adevărul” judecând pre domnul Tisza că de voie nu dă nimica ci numai silit fiind. Și Tisza silit ne va da ceva, și-l vom sili noi să ne dea pe basa legii, numai cât prin pasivitate sau revoluțiune nu-l vom sili în veci să ne dea. Ne vom ruina noi pre noi cu deseversire fără a ne da el, sau cu forța ajungând deasupra, nu ne va mai da el, ci ne vom lua noi.

Trist în adevăr este rolul ce politiciii „români moderați” au luat asuprași, așa închee fratele din Bucuresci. Noi'l rectificăm și țicem: greu, de tot greu este rolul, ce politiciii români moderați au luat asuprași. A repara ceea ce s'a stricat prin atacare violentă în curs de 16 ani, a lupta contra unui torent pornit cu inverșunare asupra noastră, nu este tocmai lucru comod. A dispune la concesiuni pre o majoritate parlamentară, care din prigonirea neamului nostru făcea paradă, și în ochii căreia fiecare român trecea de trădătoriu, dușman al statului, încă nu e lucru tocmai plăcut, mai ales atunci când și ai tei aruncă în tine cu petrii. E cu mult mai ușor a îmbăta lumea cu apă, a scrie la invective asupra tuturor celor ce nu sînt de o părere cu mine, a fi naționalist din gură și a vedea națiunea lăntuită la pământ, a provoca pe nebunul fără intrerumpere pentru preful de a me numi cutare fantast naționalist, liberal, și mai Dumneșeu scie ce.

Am făcut aceste reflecțiuni la adresa celor dela țiarul „Adevărul” pentru că-i ținem de oameni serioși, cu cari poți sta la vorbă. Și noi sîntem tari în credința noastră că frații din Bucuresci pricep foarte bine situațiunea la noi, scriu însă în sensul de mai sus spre a se face populari la țiarele de aici și prin ele la o parte a publicului românesc, care crede că face serviții națiunii aruncând cu țină în toți, căți și-au pus la inimă exploatarea situațiunei întru apărarea intereselor noastre naționale.

La 14 și 15 Martiu nou a. c. s'a întrunit la Budapesta o parte valoroasă din inteligența română din patrie, și sub conducerea Escelenței sale preasântitului metropolit Miron Romanul a satorit un program politic de partidă între Români; acest program publicându-se în țiarele românesci este astăzi cunoscut publicului. Efectul ce la produs acel program dimpreună cu acea întrunire la unii politici de profesiune și în deobște la țiaristii noștri dela „Gazeta Transilvaniei” dela „Observatorul” și dela „Luminătorul” este unul dintre cele mai tragico-comice. Încă nici unul din acei politici, cari de 17

ani încoace de când se închină la idolul pasivității, nu și-a luat osteneala a studia serios situațiunea politică critică a Românilor în statul nostru, nimine nu s'a aprofundat în un studiu, care cu cunoștința de cauză și tot cu atâta obiectivitate să arate cu sinceritate modalitatea cea corespunzătoare pentru salvarea intereselor noastre naționali.

În locul unui atare studiu aflăm și de și o sbuciumare tristă, continuă în diaristica română, o polemie grețoasă, o învârtire și sucitură de vorbe mari și bombastice, suspiciunile cele mai malițioase, ba și minciuni și scornituri servesc de multe ori ca rușinoasă armă în lupta politică. Ce poate rezulta din astfel de ținută a diaristicii și a politicilor de profesiune în decurs dezeci de ani? De sigur nici un bine pentru bietul popor românesc, ci vedând cu ochii tot mai rău și mai rău.

În timpul de față diarul de curând înființat în Budapesta „Viitoriul“ ne-a prezentat o iconă tristă dar adevărată a trecutului nostru proaspăt. Articuli suprascriși: „Pasivitatea“ pentru datele istorice cuprinse acolo, pentru claritatea lor, pentru obiectivitatea lor și pentru că sunt oglindă fidelă a faptelor întemplate, dacă n'ar avè nici un efect asupra inimilor împetrite, aceea scriere va înlesni mult istoricului român lucrarea sa, căci la multe fire pierdute în istoria națională se va afla căpătâiul, multe puncte obscure și mistificate își vor afla lămurirea lor. Durere însă, chiar lumina, înțelegerea și învățătura din trecut nu trebuie politicilor nostri de profesiune. Ei au fost înțelepți de când au început a face politică, și astăzi sunt tot așa de înțelepți ca și când au început, ei n'au avut ce învăța nici ce uita. Numai așa ne putem explica înverșunarea diarelor române asupra „Viitoriului“ din Budapesta, asupra bărbatilor, cari aparțin la partida politică a „Viitoriului“.

Politicii nostri dela „Gazeta Transilvaniei“ dela „Observatoriul“ și dela „Luminătorul“ ca mușcați de streche strigă, ca și aiurați, din toate puterile asupra pasului, ce l'au făcut unii din fruntașii neamului românesc adunați la Budapesta, ca și când acestia ar fi cauza la toată starea noastră cea deplorabilă, ca și când politica ar fi un drept exclusiv al acelor diariști, un patrimoniu eredit, un *nolli me tangere*. De unde atâta aroganță, pe câtă vreme este știut că politica statorită de ei în forma pasivității ne-a adus la starea deplorabilă în care ne aflăm astăzi!

Politicii nostri dela numitele diare nu analizează programa statorită de conferința politică din Budapesta, pentru că dacă ar începe de acolo poate că ar ajunge la rezultat, că programa statorită, în împregiurările date, este cu mult mai românească, mai reală și mai folositoare de cât multe programe efemere făcute la Merceurea în anul 1869, cu Lonyai la 1872 și la anul 1881 în Sibiu.

Ei nu ne arată ce foloase putem avea dela dogma lor de pasivitate de și cu toții vedem relele și asupririle, ce vin asupra poporului român din cauza fatalismului mohamedanicesc în care s'au aruncat.

A mărturisii adevărul cu risicul de a renunța la infalibilitate, este o însușire a bărbatilor modesti, sinceri și plini de resignațiune; eară nu a celor ambițioși și fanatici. Urmarea este, că mulți dintre diaristii nostri, pentru a nu scăpa cu vre-o treaptă în jos dela nivelul popularității, la care cu frase mari și late s'au știut ridica, tot cu atari mijloace vor și mai departe a se susține acolo.

„Gazeta Transilvaniei“ în loc să vorbească la obiect, și să spună lumii pentru ce programul românilor întrușiți la Budapesta nu este bun, ea înferează pe toți cari au luat parte de trădători ai intereselor românesce și nici un cuvânt din cunoscutul ei dicționar al bombastului n'a ramas nefolosit, — căci calculează la efect eară nu a folosi. „Observatoriul“ observând că articlii suprascriși „Pasivitatea“ au s'au oclotit al pasivității, încât un amplit de putoare nasurile, celor ce lau oclotit, nu caută a combate ce n'ar fi adevăr în acesti articlii, ci crede a fi aflat pe autorul acelor articlii și fiind mai ușor a ocări și a calumnia, se ocupă fără îndreptățire de o preavenerabilă persoană, care au făcut mai mult bine pentru neamul seu, decât toți acei scriitori din diare. Apoi ca să aibă efect și mai mare „Observatoriul“ susține, că careva dintre bărbăți în Budapesta ar fi vorbit unguresce în conferința dela 14 și 15 Martiu etc. Eată o minciună, grosolană cu care vrea să seducă publicul și să discrediteze conferința română din Budapesta, falsificând faptele și suspiționând intențiunile participanților! Până când tot cu de acestea? Același diar mai vrea să scie că în conferința din Budapesta nu au fost reprezentate autoritățile politice românesce, ci numai nise tineri diletanți, pe cari cu petrecerea arangiată acolo i-a atras la conferință, apoi pe cei bătrâni i-a atras cu conchemarea reprezentanții fundațiunei „Gozsdu“

conchiamete chiar pe acel timp. Așa dară și pe tineri și pe bătrâni i-a amăgit a merge la conferință! Cum nu, când s'au prezentat le conferința în un număr atât de frumos! N'a fost dară lucru curat, a trebuit să fie vre o miscolanță, ca să meargă atâta la Budapesta. O, mai bine ați face domnilor politici dela „Observatoriul“ să lăsați barem pe tinerime nesuspiciionată, necalumniată, fie cea din Budapesta, s'au de aiurea și să nu infectați în ea veninul urei și al discordiei, ci să cugetați, că aceea tinerime și dacă nu scie face politică, dară a învârti și a suci adevărul încă nu scie și nu voiesce a învăța dela politici de profesinne. Acei scribleri de diare precum i aflăm în „Observatoriul“ în loc să insinue tinerimei din Budapesta a fi inscenat serata societății „Petru Maior“ la 15 Martiu a. c. cu scop a înmulți numărul conferințiarilor politici — mai bine ar fi să se chivernisească pe sine în privința națională și să vorbească românesce în cercul familiei sale. căci de aici se începe naționalismul, ear nu din vorbele de paradă purtate cu ostentațiune în toate părțile pe strade și prin broșuri, cari desteaptă greața la cetirea lor.

Raportul diariului „Luminătorul“ în Nr. 18 face impresiune de product al unui om desperat. După ce toate intențiunile participanților la conferința din Budapesta le întortocă, și conferinței i atribue un caracter antinațional, vorbește despre inițiatorii și conducătorii conferinței și mai ales despre persoana metropolitului nostru cu multă neurbanitate. Așa este spiritul timpului! Este o manie și de un timp încoace se ține de bon ton a isbi cât mai rău în unele persoane, cari după pozițiunea lor sunt chemate a conduce și a da direcțiune bună ținutei poporului român pentru salvarea intereselor sale; și oare pentru ce acest trist fenomen? Eată pentru ce. În timpurile grele sub care au trăit poporul român în Transilvania, arhieriei au fost cari după pozițiunea lor socială mai înaltă — căci Românilor a lipsit aristocrația — a intervenit între marginile restrinse pentru vindecarea ranelor poporului păstorit; au și succes după timpuri și împregiurări a esopera anumite îmbunătățiri ca să nu vorbim de drepturi. Îmbunătățirea sorții biserice gr. or. din metropolia română a Ungariei și Transilvaniei este o viuă dovadă despre aceasta, și o mare și neperitoare faptă a fericitului metropolit Andreiu. Jos cu arhieriei a devenit devisa unor pigmei, cărora li s'a părut că sunt și ei ceva. Prorocii adevărați au început a fi bătuți cu petrii și în locul lor s'au ridicat proroci mincinoși. Ei au ocupat locul, dar nu sunt în stare a lucra ceva sau a arăta vre un rezultat: dar nu suferă nici pe alții a face sau a încerca ceva. Ei au aflat element de ajuns pentru scopurile lor în mulțimea credulă, care nu cugetă, ci se lasă în nădeșdea altora a cugeta și în locul lor. Așa a fost posibil că mulți bărbăți de ai noștrii, cari puteau fi buni gregari, voind fie-care a fi conducătorii și un luceafer national a mână lucrurile în situațiunea tristă de astăzi, din care nu ne mai putem smulge. Nu ne mai putem smulge pentru că ei nu voiesc a recunoaște rățăcirea în care se află și nu voiesc pentru că falsul nimb în care se cred, și pe cari istoria neparțială îl va spulbera îndată ce va intra deceptiunea și deșteptarea, — îi gidilă, și pentru-că meseria a figura și străluci prin vorbe mari și bombastice este atât de ușoară și costă muncă mai puțină. — De ce nu spun însă pasivistii nostri politici, ce foloase putem trage acum s'au cândva din ținuta noastră politică pasivă? Au doară poate crede cineva, care pătrunde cât de cât în situațiunea statului, în care trăim, că ținuta noastră pasivă poate resturna sau schimba sistemul de astăzi de stat? Sau înșelat la început când au creșut, că Români ori-ce ținută ar fi avut ei, ar fi putut împedeca introducerea sistemului de astăzi; să înșeală astăzi când sistemul este consolidat, dacă cred că prin pasivitate pot să influințeze ceva.

Dară dacă ar cădea sistemul dualismului de stat, cine ar pute să ne asigure în noua situațiune un Eldorado al fericirii noastre naționale. De sigur numai o activitate energioasă și nu pasivitatea. Români din Austro-Ungaria au lipsă de „pânea noastră cea de toate zilele“. Nu pâne trupească, ci pâne de viață, a se strecura adevă cu viață ca popor și națiune prin grelele timpuri și împregiurări așa, că dacă va fi scris în cartea vieții popoarelor să vină timpuri și mai bune, să ne afe în ființă. Pasivitatea politică inaugurată și ridicată la dogmă între români ne seacă puterile, ne nimicesce, ne omoară vedând cu ochii, — ne apasă limba, ne sugrumă scoala, ne strimtoresce biserica. Trebuie să mântuim, ce se poate mântui, dacă nu se poate totul, cel puțin o parte.

O parte aleasă din inteligența română s'au adunat la Pesta la 14 și 15 Martiu; ea cu sinceritate și-au desfășurat inima cătră poporul român stătorindu-și un program politic, cu care nu și-au

îngreunat consciința sa, și pentru care nu se va rușina înaintea națiunei sale și a istoriei, căci binele îl voiesc. Alegătorii romani în patrie se intrunesc în comitete particulare pentru lucrările pregătitoare la alegeri pentru dieta țării în sesiunea următoare, și în curând după cum dăm cu socoteala alegătorii români vor conveni la conferință politică și mai generală pentru a decide eară despre ținuta ce vor avè să o observeze de viitoriu. Este dară la timp a cugeta mai cu deadinsul la deciderea sorții sale eară conducătorii nostri a rumpe cu trecutul de tristă aducere aminte și a nu mai juca va banque cu soartea poporului român.

Revista politică.

Sibiu, 12 Martie 1884.

Privirile Europei sunt îndreptate asupra măsurilor energice contra anarhistilor, cari distrug fără milă în toate statele. Uneltirile lor s'au dechiarat de crime comune și astfel ele nu vor mai sta sub scutul convențiunilor făcute pentru casuri de atențate politice. Și îngrigirea poliției pentru siguranța publică nu este nemotivată, căci uneltirile anarhice nici odată n'au luat dimensiunile de astăzi. Pre noi special trebuie să ne pună pe gânduri împregiurarea că în zilele din urmă statul nostru încă fu bătuit de această lepra a secului al 19.

Italia tocmai acuma trece prin crisă ministerială. Bătrânul Depretis se dice că a primit misiunea de a forma ear densusul noul ministeriu.

Sgomotul că papa Leo XIII va părăsi Italia și se va muta alt undeva cu rezidența începe a se privi de serios. Din incidentul sentenței curței de casațiune cu privire la averea imobilă a institutului de propaganda fide, papa s'a supus curentului iesuistic și a înființat filiale în Viena, München, Paris, Madrid, Lissabon, Haag, London, Dublin, Constantinopol, Sidney, New-York, San-Francisco, Quebec, Toronto, Rio-laneire, Buenos-Ayres și în Onito. Aici se vor primi donațiunile și legatele în favorul propagandei. În necs cu acestea se colportează scirea despre intervenția diplomației noastre în favorul iesuitorilor. Dacă se va indentifica ministeriul de esterne cu ultramonteni din Insbruck, atunci scirea aceasta ar fi adevărată.

„Observatoriul“ din Sibiu în numărul de Sâmbăta trecută a aflat cu cale a se pune din nou pe vechiul teren de luptă lovind în marele arhieriu al bisericei noastre, fericitul Șaguna. De astădată „Observatoriul“ pune pe Șaguna în ce privesce iubirea și meritele lui pentru noi români pe o treaptă cu jidanii dela „Neue Freie-Presse“. Nu scim ce va fi intenționând „Observatoriul“ prin noua sa provocare. Să scie „Observatoriul“ că nu și a aflat adresa la noi. Lovirile îndreptate asupra noastră de cătră unii și alții, și schimbarea vederilor politice în șirul amicilor nostri să nu seducă pe „Observatoriul“ a crede că umbra marelui bărbat nu va mai afla stimă și apărători. Noi nu l'am desavuat și nu l vom desavua niciodată. Ca ereși în moștenirea ideală a Marelui Șaguna și ca oameni de omenie totdeauna vom respinge calumniile îndreptate asupra bărbatului providențial al bisericei noastre.

Deocamdata atâta spre scire și orientare domnilor dela „Observatoriul.“ Ne ajung noue luptele politice. Să nu mai scuturăm cestiunile vechi, cari se țin de domeniul istoriei. Nu ne provocați, căci după cum vedeți noi evitam provocările.

Conferința din Pesta în comentariu străin.

Cetim în „Telegraphul“ din București:

Atât telegramele cât și diarele ne au adus scirea despre o întrunire de mai multe notabilități române de peste Carpați la Pesta, spre a se sfătui și a se organiza în vederea viitoarelor alegeri ce trebuie să aibă loc în Ungaria și statele dependente de ea.

Acum avem și rezultatul final al acestei întruniri.

În ședința a doua s'a citit de Mitropolitul Miron Romanul și s'a primit cu unanimitate următoarea programă. (Urmează programa)

Nu cunoascem toate aceste persoane, cari compun comitetul partidei de acțiune al fraților noștrii de preste munți, dar ne pare că vedem înființarea lui. Noi am fost totdeauna pentru luptă fiindcă din ea ese negreșit un câștig, mai, curând sau mai târziu. Dacă natură nu poate să existe fără mișcare cu atât mai cu samă o'nul care este un produs al naturii. Și dacă omul singur e dator să lupte pentru existență, cu atât o colectivitate care se numesce națiune sau țară.

Esemplele sunt nenumărate că din acțiune sau născut națiuni, s'au format unele state și altele au scăpat dintr'o stare nenorocită. Esemple sunt earăși că din nepăsare, din moliciune alte națiuni au murit, au dispărut.

Dar ce se ne mai ducem așa departe, ce se mai căutăm în istoria timpilor trecuți exemple, când le avem față chiar din colo peste Carpați.

Statul ungar se compune de mai multe naționalități dela dualism încoace. Toate aceste naționalități au luptat în alegerile trecute și au avut reprezentanții lor în camera din Pesta. Acești reprezentanți au luptat, și dacă au câștigat puțin sau nu câștigat nimic pentru națiunea lor, cel puțin drepturile și libertățile trecute ale acelor pe cari i reprezentau n'au pierdut câtă și de puțin. Aceasta totuși este un câștig.

Nu tot așa s'a întâmplat cu românii. Deacă Banatul a fost reprezentat într-o câțva, un mic număr nu poate se face ceea-ce ar fi făcut un număr mai mare. Reprezentanții bănățeni au fost puși chiar într-o pozițiune încurcată și puterea ungurească a nesocotit cererile lor isolate și a făcut aceea ce a voit acolo unde nu întâlnea opunere; negreșit vorbim de opunere legală, căci, după cum am mai spus și altă dată, nu sântem pentru acțiuni violente cari de mai multe ori aduc pagube decât câștig, ci pentru acțiuni înțelepte și în cercul drepturilor și legilor.

Aceasta nu este numai opiniunea noastră ci încă și a unui însemnat organ de publicitate din Viena, „Neue Freie Presse“. Acest ziar, vorbind despre pregătirile acestea din Ungaria pentru noauele lupte electorale și bănuind că și primul ministru unguresc, d. Tisza, le încurajază ca să paralizeze acțiunea opozițiunii radicale și slave, ține între altele. (Aici reproduce cele espuse și de noi după ziarul „Neue freie Presse“ apoi încheie:)

Deci, afară din câteva cuvinte improprie din acest articol, fondul este plin de adevăr și întră cu totul în vederile noastre, cum sperăm că va intra în vederile tuturor oamenilor, cari doresc prosperitatea fraților noștri de peste carpați.

La luptă dar români, și Dumnezeu să ve ajute a triumfa pe calea pașnică dezvoltării.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Brașov, 25 Februaru v. 1884. **La două reuniuni ale românilor brașoveni.** (Urmare). II. Asociațiunea pentru spriginirea învățăcelor și sodalilor meseriași români, după cum constată istoricul ei, compus de comitet cu ocaziunea încheerii primului deceniu al existenței aceleia la 30 Decemvre 1881 și tipărit în broșură la 1882, s'a înființat prin îndemnul și marea stăruință a mult meritatului nostru paroh și catechet, Păr. Bart. Baiulescu, carele n'a slăbit din încordătoarea sa activitate nici în momentele cele mai critice, n'a pierdut din vedere nici o împrejurare avantajoasă acestei asociațiuni fără ca să tragă din aceea un folos practic pentru corporațiune, și mijlocit pentru poporul român. Numita asociațiune este exclusiv opera dlui Bart. Baiulescu; exclusivul merit, căci a persistat aceea până acuma nevătămată ba chiar în îmbucurătoare prosperare, încă nu compete altuia, decât Dsale. Spriginul, ce la primit dela unii membrii ai numitei Asociațiuni i-a înlesnit numai lucrările sale săvârșite cu mari jertfe. E adevărat că ideea dlui Părinte Baiulescu de a se înființa o reuniune pentru spriginirea meseriilor la popor, a fost primită de publicul rom. cu cel mai mare entuziasm în prima ședință, convocată anume pentru împărțirea acelei idei și pentru executarea ei. Ce vom ține însă de această instituțiune, când este constatată, că căldura și însuflețirea, cu care a fost îmbrățișat apelul părintelui Baiulescu la prima convocare, nu mai departe decât la a doua conchemare, unde avea să se dezbate proiectul de statute, s'au respuns din toate părțile cu cea mai aprigă indolență și indiferentism? Astfel pentru dezbaterile proiectului de statute lucrat de comisiunea deja aleasă, au fost de lipsă, nici mai mult nici mai puțin decât cinci convocări a membrilor înscriși, ear mai apoi vin și șicanările guvernului exclusivist de atunci, relativ la întărirea statutelor. Cinci apeluri s'au făcut la membri, până ce s'au vădit statutele votate de către membrii înscriși și tot atâtea rugări s'au înaintat apoi la guvern până ce în fine s'au provădit acelea cu clausala aprobării. Când întâmpini desaprobară dela cei din afară dela dușmanii deja cunoscuți ai înaintării neamului teu calea valea, dar când ți se răspunde cu dispreț la promovarea unei cauze naționale, de interes comun, chear din partea confrăților tei, trebuie să ți se cauzeze rane înveninate, destructoare și nevindecabile. Din anul 1869 de când s'a făcut cea din tâu încercare pentru punerea petrii fundamentale a nobilului edificiu meserial, abia în 1874 și-a vădit părintele Baiulescu, începută pe base legale opera obositoarelor sale încercări. De aci înainte avea să urmeze greutățile edificării. De aci înainte a avut a îndura ne-ajunsuri această nobilă

instituțiune a se lupta pe lângă apatia și nepăsarea masei celei mari a poporului precum constată însuși comitetul cu adencă durere în istoricul sus amintit „și cu detracțiunile unor oameni dintre cei mai luminați, cari în loc de-a căuta, s'o înadușască (apatia) încă în embrionul seu, deja prin meritorul lor trecut erau datori, să-i dea tot puternicul lor sprigin. Pe acestia cade o mare parte din vină, căci poporul se afla separat în două caste aproape fără nici un contact între sine, de o parte proletariatul literar cu toate categoriile sale, ear de altă parte proletariatul agricol care își are importanța sa numai într-o cât servește direct s'au indirect de mediu de exploatațiune celui dintâi.“

Mult ar fi de dorit în această direcțiune, cred însă că prin cele espuse e destul de învederată nepăsarea, ba indolența, celor chemați a se jertfi pentru prosperarea poporului pe toate terenurile de înaintare și în special pe cel al meseriilor. Cu multă scrupulositate și cunoștință de lucru au fost căutate și aflate din partea Păr. Baiulescu toate mijloacele posibile pentru înaintarea acestei cauze, acelea le a pus apoi la dispoziția celor competenți pentru de a lucra împreună la ajungerea nobilului scop; toate planurile aflate de mult meritatul president erau apreziate și aplaudate de dănsii, când era vorba însă de executarea lor, rămâne a tot numai presidentul singur. Disertațiuni pentru clarificarea cauzei apeluri în publicul cel mare român, colecte în cercuri mai restrânse și alte multe, a încercat părintele Baiulescu, rezultatul cu toate acestea a fost redus la minimum, căci nici chemații nu leau îmbrățișat propunerile și cu atât mai puțin cei nechemați.

Pentru ilustrare cazul ce urmează. Ideea presidentului de a introduce aici un atelier pentru perfecționarea măiestrilor români cu scop de a-și însuși acestia destaritățile unei măiestrii mai estetice, ce se pretind ați, dovedește vederile cele mai agere într-un viitor mai îndreptățit al bunei stări a poporului român, căci prin învățarea măiestriilor dure rămâne poporul nostru tot în urma celorlalte popoare conlocuitoare, cari îl silesc pe acela prin estetica măiestriilor lor a se perde prin locurile cele mai scunde ale satelor înlocuind astfel pe măiestrii neorustici de astăzi. Onoare suscitatorului acestei idei mărețe. Cred că nimenea nu va contesta acest merit; dar în consecință întreb? Ce vor merita aceia cari nu au considerat acest ingenios plan? Rezolvarea acestei întrebări o las la apăsarea cetitorului, constat numai, că în adevăr nimenea nu s'a aflat care se secundeze aceea idee; ci din contră o au desaprobat-o deși era foarte ușoară posibilitatea executării acestei idee după planul tip. la pag. 4 din desnumitul istoric. Ajutorul dat în 5 ani de Dl Dr. Pop și Dr. Meșota părăsindul i-au lipsit și consultătorii întru înaintarea acestei cauze rămânând pe lângă sine numai cu secretariul asociațiunii dl. prof. Dr. I. Bozocan.

(Va urma.)

Mikoujfalu în 6/18 Martiu 1884. Onorate dle Redactor! În Nr. 26 a prețuitului ziar ce redigiati, ați luat notiță de cazul din Bicsad comitatul Treiscaunelor. Vădând că var interesa cazul acesta mi permit a vă arăta cum stă și cum au decurs.

Comuna Bicsad, ecsistă încă din seculul al 16-lea, are o populație de 1500 suflete, jumătate români maghiarizați, de relegea gr. or., cealaltă jumătate maghiari, nemți și boemi, cesti din urmă sunt lucrători la fabrica de sticle ca eam 100 suflete.

Românii și ungurii ca economi de pământ, poartă un proces cu proprietariul Contele Mikes Benedek, de vre-o 14 ani. Dănsii plătesc tacsă pentru proprietate ca tacsalist. Procesul s'au prelungit Dumnezeu scie din câte și mai câte cauze. Destul că în cele din urmă s'a decretat prin sentință că poporul n'are nici o palmă de pământ. — Pe basa acestei sentințe au cerut ereții contelui Mikes să se prețuiască toate edificiile ce le are poporul, că apoi se-i plătească dacă nu se vor împăca așa după cum le place ereșilor. Tribunalul reg. din Kézdi-Vásárhely, prin sentința dte 8 August 1883. Nr. 3314. pune și de pertractare în fața locului în 17 Martiu a. c. st. n. Aceasta sentință trebuia dar imediat să fie executată care locuitor — de antistia comunală — dar nici unul nu voia a primi acea sentință, despre ce se face arătare la pretore, și un subpretore ese în fața locului cu 4 gendarmi și începe a împărți sentințele. — Mai mulți copii, mueri și bărbați urmăriu pe gendarmi — odată provocă gendarmul pe mulțime să nu urmărească, un băietandru de vre o 11 ani ține că le este ertat a umbla pe uliță, la ce gendarmul cu baionetul pustiei l'au atins fără ai face rană. Acum de odată au început a striga cu toții: afară din sat, firesce că pretorele cu gendarmii la moment au sistat împărțirea și sau întors void

a părăsi satul, dar mulțimea i-au urmărit paș de paș, ba gendarmii fură constrinși în cele din urmă a lua pușca la mână și a retara cu dosul înainte, mulțimea s'a infuriat, se înarmase de brederă și alte obiecte, și în chipul acesta au eșit din sat dl pretore cu gendarmii fără să li se întemple ceva, și cu aceasta s'a terminat toată comedia. Și în urma acestui scandal sub-comitele numai de cât au cerut asistență pentru susținerea ordinii. Astfel sosiră în comună 2 campanii de cătane și douăzeci gendarmi, cari ați postează în Bicsad. Firesce când au înțeles oamenii că ce urmări i-a aștepta pentru această volnicie, a treia și au trimis o deputație la Föispán (comitele suprem) să se roage a nu trimite nici un soldat, stând buni că ordinea nu se va mai strica. Comitele suprem s'ar fi învoit, dar sub-comitele nici ca cât.

Cine cunoaște pre poporul de pre aici, acela va susține împreună cu mine ca în cazul concret era destul 10 soldați. Poporul nu credea că s'ar putea a aduce o astfel de sentință asupra lui, cu scirea și învoirea regelui și împăratului că adevărat o comună să se desființeze — și credea dănsii că soldați numai la învoirea Maiestății Sale Regelui și Împăratului se dau, prin urmare dacă sentința nu s'a făcut cu scirea împăratului, poporul în credința lui era tare, că nici execuție nu veni pe capul lui.

Îndată după cele întâmplate o deputație din doi oameni au fost trimiși la Maiestatea Sa Reg. și Împăratul cu o rugare, și deputația au fost primită în audiență la Maiestate, i-au predat rugarea, și Prea Grațiosul răspuns au fost, să fie în pace căci Va studia cauza.

În 17 Martie au eșit în fața locului judele dela tribunal în sensul sentinței să-și înceapă lucrarea. Mai nainte au încercat o pace, feresce fără succes, căci condițiile sunt foarte grele, și acum vor aștepta până ce va sosi rezultat dela Maiestatea Sa, ear judele reg. ne conturbat își continuă lucrarea.

Îndată după ce s'au întâmplat cazul acesta în 13 Martiu st. n. au eșit și un jude investigător reg. și procurorul reg. și au început investigare, în 17 Martie a. c. au fost reținuți doi firesce unul este din cei ce au fost la Maiestatea Sa.

Acum vom vedea ce va mai urma, poporul este aplicat ași părăsi locul născerei și a emigra ori unde numai să vadă că poate trăi, poporul în genere este sărguitor și nu-i tocmai serac. *)

A. C.

Varietăți.

* (Postal). În comuna Budatelec, comitatul Clușului se institue post de magistr. Condițiunile contract de oficial și fl. 100 ca cautiune.

Emolumentele: Salariu fl. 120 pașal, de cancelarie fl. 40, și pașal de transport fl 400.

Asemenea și în comuna Bodola, comit. treiscaunelor. Condițiunile tot cele mai sus.

Emolumentele: Salariu fl 120 pașal de cancelarie fl 40. pașal de transport fl. 200.

Suplicele sunt a se trimite în termen de trei săptămâni la direcțiunea de postă din Sibiu.

* (Mulțămită publică). Locuitorul din comuna Gioagiul de sus, *Moise Petruș Albu* a dăruit pe seama bisericii noastre de acolo o pretensiune ce are la unii creștini în sumă de fl. 16. Pentru aceasta faptă creștinească comitetul parochial i esprima mulțămită pe calea aceasta.

* Balul reuniunii crucea roșie din 8/20 a lunei curgătoare a avut reușită bună. Să nu se mire evlavioșii noștri cetitori că aducem rapoarte despre bal la jumătate postului mare, când fie-care creștin face pregătiri pentru spășania sufletului seu. Scopul filantropic pentru care s'a arangiat balul ne impune să luăm asupra noastră păcatul.

Representate au fost toate autoritățile civile și militare. Sortirea tombolei au adus frumusețea venit, așa că toate speșele sau acoperit.

Veselia a fost completă și jocul cu atât mai cu animo, cu cât părechile se puteau misca negenate căci imbuldeala a fost modestă de astădată.

* (Conferențe literare). Primum din Brașov următoarele; Sânt vesel a putea constata că femeile române brașovene arată un deosebit zel pentru tot ce e bun și folositor.

A seară s'a ținut a doua conferență din ciclul de primăvară. Marea sală a gimnasiunii române geamea de mulțimea damelor române, căci bărbați erau puțini.

*) Căuzele urbariale sânt și vor fi încă mult timp obiect de despoiare a bietului popor. Preoții și învățătorii vor face foarte bine, dacă și vor procura „Datele referitoare la regularea de posesiune în Transilvania și părțile ad necese“ culese de dl Parteniu Cosma, Sibiu tiparului tipografiei archidieceșane 1880. Din această carte vor vedea, ce au făcut iuristii români în această cauză și unde are a se adresa poporul în asemenea casuri. Red.

La 7 oare d. conferențiar prof. A. Bărsan se urcă la tribună și cu o voce sonoră citește tratatul dsale despre istoria Românilor.

Stilul era limpede și clar espunerea pipăită și floricelele atât de alese și poetice încât încânta pe auditori și fețele frumoaselor d-ne și dnișoare zimbiau cu satisfacțiune.

Tratatul ajunge până la Tuhutum și Gellu, unde se întrerupse pentru a se continua în procsima conferență.

După o foarte scurtă pauză se urcă la tribună dl. prof Ion C. Panțu. Acesta după ce spune că în cilcul de toamnă s'a vorbit despre diferite ramuri ale literaturii române cetindu-se o legendă de Carmen Sylva, acum va ceti o altfel de scriere prosaică o novelă; apoi cetesce încet și inteligibil, novelă istorică. Auditoarele ascultară cu mare atențiune pe cetitor, așa că se părea ai smulge din gură fie-care cuvânt. Conferența ținu până la 8^{1/2} oare, când deși onor. d. profesor Popea voia să mai trateze ceva d. prof. Dr Pop o închise sub cuvânt că primele două teme au fost cam lungi.

Ceva este de observat. Dnii conferențiar ar trebui ca pentru a fi mai bine și mai ușor memorizate materiile ce propun să facă câte o introducere mai detaliată și totdeauna la finitul, sau la întreruperea materiei să recapituleze în câte-va cuvinte partea tratată și în puține cuvinte să arată materia ce vor trata în ședința următoare, descriind'o astfel încât să escite curiositatea în auditoare.

Ce e drept, un tinăr conferențiar se află într'o stare ceva critică. Pe de o parte auditoriul căruia i prelege, pe de altă parte în fața unor bărbați cari se află p'o scară mai înaintată decât dênșii.

Cu toate acestea având în vedere pur și simplu scopul prelegerilor trebuie să meargă cu pași siguri spre țintă, căci critica aci n'are loc și nici nu o vor face acei d-ni auditori, pentru a nu vătămă scopul.

* „Indreptare“, In nr. 23 al acestui jurnal s'a publicat lista marimioșilor contribuenți, dela petrecerea socială arangiată la 11/23 Februarie a. c. în foșul scoalei române din Orăștia. Inș — din eroare s'a emis, din aceea, numele dlui Ion Botean paroch cu 50 cr. v. a.

Deci spre încunjurarea legitimei bănueli, cuităm de nou aceasta sumă, între vii mulțămite.

Comitetul arangiator.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Dare de seamă

asupra broșurei „Aretarea despre spitalul din Baia de Criș din anul 1882, de Dr. Andreiu Adam dr. de medicină și de chirurgie etc. tip. la Adolf Hirsch în Deva 1883“.

(Înceiere.)

Mai este încă un rău. Beuturile ce se vënd în Zarand cu puține escepțiuni, sânt fabricate din câte și mai câte esenții. Aceste le sciu bine medicii din Zarand, le sciu organele polițiane de prin comune, dar cine întrevine în favorul poporului? Vinarsurile fabricate — căci poporul cu deosebire vinars bea — îl predispon la tot felul de morbiuri, stricându-i sângele.

Lângă beție mai vine și concubinatul ca să mărească numărul morburilor venerice. Concubinatele decând sântem sub administrațiunea ungurească se înmulțesc înspăimântator. Oficiile ppresbiterali nu sânt ajutate de oficiile pretoriale și comunali la sterpirea concubinatelor. Vine vara, bărbații merg la țară, concubinele rămân singure și propaga imoralitatea. Controlă nu-i ca în palmă.

Ei dară să nu las afară ceva. Măritișul prea de timpuriu cu 16—17 ani încă aduce multe rele.

Junele nu sânt destul de desvotate și coapte pentru a guverna familia. Multe devin sterpe, altele cad în morbiuri

grele. Mai este și un preot apoi în Zarand, carele cunună pe cine merge la dênșul — fără a fi genat de cineva. — Nu este raritate a vedea în părțile Tomnatecului tineri de câte 13—16 ani logodiți și cununăți clandestin. Tot isvor de corupțiune și de morbiuri și acestal!

Ce să mai dic apoi despre lucș! Se lăfescă cu pași repeși. Mergi în orașele Zarandului și chiar la poporul mai cu stare și vei vedea că femeile noastre poartă tot vestminte cumpărate începând dela cămașa până la ceapsa de pe cap. Cele sermane imitează și cumpărându-și pe o cale imorală vestmintele de pe ele.

Ad. 5. Ce se ține de post al declara categorice de un rău, ce aduce debilitate și morbiuri este o afirmațiune numai relativă adevărată. Sânt câteva secole de când postesc Români, și pentru aceea tot ei au lucrat pământul Transilvaniei; ear pe câmpul de bătaie au fost la locul lor câștigând glorie numelui de Român. Este apoi un adevăr constatat că nutrițiunea vegetală produce destulă forță musculară. Cine sânt mai răbdurii ca Români? Pentru ce ei au fost trimiși în locurile selbatice ele Bosniei?

Este deosebire între post și post. Autorul broșurei se pare a nu observa aceasta.

Zarandeanul în mare parte postesce cu pesce uscat, în cele mai multe casuri stricat și cu „chisălița“ (chisălița se numesce în Zarand pruneele ferte și zama ce rămâne cu ele în căldare după ferberea vinarsului.)

Zama aceea luată în bute se înacresce cât de abia o țini în gură. Ca să o poți mânca iarna, primăvara și vara trebuie să o lungesci cu apă. Aceasta „chisălița“ o mănacă serăcimea în Zarand cu mălaiu.

Mămăliga dela țeară e raritate prin Zarand.

Dacă acest post îl înțelege autorul, atunci afirm și eu că el dă ansă la multe morbiuri, și produce mari slăbiciuni. —

Sânt apoi chiar în Zarand — bunaoară comunele Ceba, Vaca, Ribicița, unde femeile cultivă legumi — în grad mare. —

Aici poți merge și în post și vei fi îndestulit cu costul românului. Carnea ce o are o ține pe timpul lucrului. Oamenii sânt bine desvoltați, și cred că nici morburile venerice și syphilitice nu-i prea atacă. Nu contra postului să strigăm, ci asupra femeilor din Zarand ca se cultive — în cât se poate — grădinele și să învețe a pregăti mâncările. Preutesele române cari convin adese cu țerenele nu-și țină lucru de jos ale mai învăța câte ceva. Aibă numai legumi destule românul, postească și va fi în stare să și luere.

Ad. 6. Ce se ține de cinismul, care se imputa preotului român, că abia asceaptă să moară cei avuți ca să-și ia stolele cele grase arăta o mare nesciința a autorului.

Nu domnule autor! Nu are preotul român, și nu ia sto'a grasă ca preotul romano-catolic și cel reformat. Nu este atâta cât este afirmațiunea dtale. Noi până trăiesce un om avut avem venite dela el, și am dori să trăiască cât de mult. La om avut: cununi, botezi, faci feștanii, masle, deslegări la lenție, umbli cu crucea la Apabotează, capeți liturgii și altele, dacă moare ai gătat o. Nu facem ca dvoastră medicii să luăm după cum e de avut omul câte 40—100 fl. La noi sânt stabilite încâtva stolele și dacă cineva se simte apăsât, avem foruri spre a fi trași la respundere. Dar destul cu atâta!

Ce se ține de mijloacele, prin cari s'ar putea delătura morburile venerice și în specie syphilis, autorul recomandă, cercetarea în fie-care an prin medic, a comunelor infectate precum și întrevinerea preoților și a învățătorilor spre a lumina poporul. Me unesc și aceste păreri. Aceasta însă n'ar fi de ajuns și nu ar duce la scop.

Mijloace eficace — după părerea mea ar fi: —

a) Organele bisericesci, preotul și învățătorii apoi comitetele comunali în frunte cu antistia comunala, să fie în deosebită băgare de seamă la facerea locuințelor, din partea economilor.

Casele edificându-se fie spațioase, și luminoase.

2. Întrevină parochii nostri în fruntea comitetelor parochiali ca tineretul precum și cei căsătoriți să nu-și țină petrecerile în cărcimă lângă butea cu vinars, ear încât aceasta nu ar succede cel puțin să se oprească strict — prin antistii comunale — birtașii, ca dela o oară anumită — la 10 seara să se închidă cărcima —

3. Să se urmărească cu rigoare concubinatele, ca corupțiunea să se poată cassa dintre popor.

4. Este o strictă datorie a organelor comunale — ca să vegheze asupra beuturilor ce se vënd poporului ca putea să nu conțină materii otrăvitoare. Aici ar avè și ar putea lucra mult medicii cercuali, dacă ar voi să luere. Ei dar medic maghiar între Români!

5. Sbicuească preoții și toți fruntașii comunei, femeile unde aceste beau și petrec în cărcimă, ca și barbații.

Pentru că unde femeia a remas necoruptă, acolo familia nu e pe calea ruinării. Faceți cei competenți în scoală, și în biserica, pe femeile Zarandene să înțeleagă că lucșul — cu vestminte streine — este moartea familiei lor. Industria de casă să o cultive și nu să uite la efinăteata negoțului cel cumpără din boltă. De altă parte cultivarea grădinelor, cari în multe comune sânt pustii, este o datorie a femeii, pe care cu scumpătate trebuie să o împlinescă. A trăi cu „pesce uscat“ adus de pe la Arad, și chisălița de prune, este o viață amară ce aduce morbiuri și tot felul de slăbiciuni.

6. De oare-ce pământul e steril aplice-se la meserii tineretul. Despărțământul asociațiunei din Zarand — carele doarme somnul morții iae asuprași aceasta și ar binemerita dela popor. —

7. Este de dorit mai multă interesare față de popor din partea întregii inteligențe Zarandene.

Ruina țeranului este ruina națiunei române.

După ce în necs cu broșura s'a arătat relele de care pătinesce poporul Zarandean, și mijloacele de cură; nu pot decât să mulțămesc autorului broșurei căci ne-a atras atențiunea a descoperi răul ce se încuibă între popor. A despera nu e în natura românului.

Dintre 219 morbiuri syphilitice în 1882 numai două casuri sânt înăscute. Celelalte au prevenit sau din morbiuri venerice, sau apoi prin comunicațiune, ori contagiu.

Răul ar fi incurabil când morbul ar fi trecut din generațiune în generațiune.

Prin o conlucrare armonică a organelor bisericesci în cele administrative — comunale — totul s'ar putea îndrepta în 10—20 ani. Numai voința ne trebuie.

Unul din popor.

(Mijloc de cură.) Tutaror căpi sufer de epilepsie, convulsii (sgârciuri) și de nervi le putem recomanda un metod renumit în lumea întreagă, recunoscut de cele mai înalte autorități medicince, așa dicită minunatul metod de cură al dlui profesor Dr. Albert, în Paris, placa du Trône, 6; deci fie-care bolnav să se adreseze cu deplină încredere la susnumitul și mulți și vor dobândi sănătatea, deși au desperat deja de a o mai reavè. În casa dlui profesor toți cei ce sufer de nervi vor afd locuință liniștită, cei lipsiți de mijloace vor fi considerați; cum am înțeles din isvor sigur, prețurile capitalei universale Paris sânt relativ foarte eține. Tractament și prin corespondență, dacă se va trimite istoricul detaliat al boalei. Trebuie să mai observăm, că dl profesor Dr. Albert va pretinde onorar numai după ce se vor vedea rezultatele curei.

Loterie

Sâmbătă în 22 Martie 1884.

Viena:	25	77	40	65	31
Timișoara:	1	54	19	84	61

Bursa de Viena și Pesta.

Din 22 Martie n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.40	122.20
Renta de aur ung. de 4%	92.—	91.90
Renta ung. de hârtie.	88.65	88.55
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	95.40	95.25
II emisiune de obligatiuni de stat dela drumul de fer orient. ung.	117.—	117.—
Datorie de credit austr.	79.80	79.80
Galbin.	5.68	5.68
Napoleon.	9.61	9.60
London (pe polița de trei luni)	121.40	121.50

Nr. 1228 Plen.

[698] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de profesor estraordinariu pentru musica vocală și instrumentală la seminarul archidiececan pedagogico-teologic din Sibiu cu salariu anual de 800 fl. prin aceasta se publică concurs sub următoarele condițiuni:

Chemarea acestui profesor este a instrua pe elevii seminariali în elementele teoriei musicale și în special în musica vocală și în metodică acesteia; apoi a forma din elevii seminariali un chor bisericesc și pe acesta a-l conduce în toate Duminecele și sârbătorile la esecutarea cântărilor artistice bisericesci în biserica catedrală; în fine a instrua pe elevii seminariali în armoniu și în vioară ca instrumente aucsiliari la instruirea în musica vocală. Cei ce doresc a ocupa acest post

profesoral au să-și astearnă suplicele lor, instruite cu atestate de calificațiune în această specialitate, la consistoriul archidiececan în termin de 30 de zile dela prima publicare a acestui concurs în foaia arhidiececană „Telegraful Român“.

„Telegraful Român“.

Dat din ședința plenară a consistoriului archidiececan ținută în Sibiu la 5 Martie 1884.

Banca generală de asigurare mutuală „TRANSILVANIA.“

A XV-a adunare generală ordinară

va avè loc **Duminecă în 6 Aprile 1884 e. n.** la 3 oare după prânș în casa proprie (strada Cisnădiei Nr. 5.)

Obiecte:

1. Darea de samă despre afacerile anului 1883 și bilanțul anual.
2. Raportul comitetului de revisiune.
3. Întregirea consiliului administrativ,
4. Propuneri incurse.
5. Sorșiri de obligațiuni ale fondului de întemeiare.

Sibiu în 17 Martie 1884.

[699] 1—2

Consiliul administrativ.